

Muistio 22.5.2025

VN/15413/2023

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI HEVOSTEN HYVINVONNISTA**Pääasiallinen sisältö**

Hevosten hyvinvoinnista ehdotettaisiin säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa hevosten hyvinvointia. Keskeistä ehdotuksessa on edistää hevosen mahdollisuutta tyydyttää sen fysiologisia tarpeita ja toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeita.

Tieteellinen tutkimus hevosten hyvinvoinnista on vuosien myötä tuonut uutta tietoa hevosten hyvinvoinnista. Samanaikaisesti ihmisten kiinnostus eläinten hyvinvointia kohtaan on lisääntynyt. Voidaankin katsoa, että yhteiskunnallinen hyväksyttävyys on elinehto hevostalouden tulevaisuudelle. Tämä asettaa aikaisempaa suurempia vaatimuksia hevosten hyvinvoinnin huomioimiselle sekä lainsäädännössä että alan käytännön toiminna.

Hevosen oleellisia tarpeita, joiden toteuttamista asetuksella edistettäisiin ovat liikkuminen, leikki, lepo, kehonhuolto, syöminen, ravinnon etsintä, ympäristön tutkinta sekä sosiaaliset suhteet. Näiden toteuttamiseksi säädettäisiin mm. nuorten hevosten tarhauksesta yhdessä, uusien tallien tarhan minimikoosta, sosiaalisten suhteiden mahdollistamisesta sekä veden ja ravinnon saannista riittävän usein. Lisäksi asetuksella täsmennettäisiin hyvinvointilain vaatimuksia hevosten käsittelystä, varusteista ja välineistä sekä hoidosta ja hyvinvoinnista huolehtimisesta sekä pitopaikkojen olosuhteista.

Ehdotettu asetus tulisi voimaan 1.1.2026.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Eläinten hyvinvointilain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Uudella asetuksella kumottaisiin nykyinen valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta (588/2010), joka on säädetty vanhan eläinsuojelulain (247/1996, kumottu) nojalla, mutta jätetty voimaan uuden eläinten hyvinvointilain tullessa voimaan. Ehdotuksella tarkennettaisiin eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, jäljempänä hyvinvointilaki) hevosten hyvinvointia koskevia vaatimuksia. Ehdotuksessa annettaisiin toiminnassa oleville talleille tarvittavat siirtymäajat uusien velvoitteiden täyttämistä varten. Hevosille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä säädetään valtioneuvoston asetuksella 1165/2023. Hevosten suojelusta kaupallisissa kuljetuksissa säädetään neuvoston asetuksella (EY) N:o 1/2005. Edellisen lisäksi hevosten suojeluun kuljetuksen aikana sovelletaan kansallista lakia eläinten kuljetuksesta (1429/2006).

Hyvinvointilain 12 §:ssä säädetään eläinten kohtelun yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläintä on kohdeltava rauhallisesti. Eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajityypillistä käyttäytymistä. Eläin on totutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin, jos se on pidettävän eläinlajin ja eläinten pitomuodon kannalta tarkoituksenmukaista. Jos eläin ei ole tottunut käsittelyyn, tämä

on otettava huomioon eläintä käsiteltäessä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin totuttamisesta.

Hyvinvointilain 13 §:ssä säädetään eläinten kielletystä kohtelusta. Pykälän mukaan eläintä ei saa käsitellä tai kouluttaa kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläintä ei saa sitoa tarpeetonta kipua tai kärsimystä tuottavalla tavalla. Eläintä ei saa rasittaa liikaa eikä pitää kohtuuttoman ankarassa kurissa. Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen osaamistaso ja suorituskyky. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä. Eläintä ei saa myöskään tarpeettomasti vahingoittaa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä eläinten kovakouraisena käsittelynä tai koulutuksena, liikana rasittamisena, kohtuuttoman ankarana kurissa pitämisenä tai eläimen tarpeettomana vahingoittamisena.

Hyvinvointilain 17 §:ssä säädetään eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuista välineistä, laitteista ja aineista. Pykälän mukaan välineiden, laitteiden ja aineiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Eläimille ei saa antaa aineita, jotka ovat vaarallisia eläinten hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista.

Hyvinvointilain 18 §:ssä säädetään kielletyistä välineistä ja laitteista. Sellaisten eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden ja laitteiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa, markkinointi, maahantuonti, valmistus, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty.

Pykälän 2 momentin mukaan eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja kiellettyjä välineitä tai laitteita ovat:

- 1) piikkipanta, piikkikuolaimet ja piikkikannukset sekä muut vastaavat eläimelle kipua aiheuttavat ohjaus- ja hallintavälineet;
- 2) sähköpannat ja muut eläimeen kiinnitettävät ja eläimelle sähköiskun antavat laitteet, ei kuitenkaan eläinlääketieteellisessä tai eläimen fysikaalisessa hoidossa käytettävät laitteet;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettut välineet ja laitteet, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja välineitä tai laitteita voidaan pitää sellaisina, että niiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa.

Hyvinvointilain 20 §:ssä säädetään hoidon yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita. Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhkohoidosta on huolehdittava. Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toiminnoista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.

Edelleen lain 20 §:n mukaan, jos eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Jos eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat

muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään erityistä huomiota on kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin. Hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Eläimellä on oltava mahdollisuus riittävään lepoon. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoitotoimista sekä eläinten ryhmässä pidosta.

Hyvinvointilain 21 §:ssä säädetään ruokinnasta ja juotosta. Pykälän mukaan hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä pykälän 2 momentissa tarkoitetuista pysyvistä pitopaikoista, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä.

Hyvinvointilain 31 §:ssä säädetään ammattimaisesti tai laajamittaisesti eläimiä pitävien velvollisuudesta varautua häiriötilanteisiin. Pykälän mukaan ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän on varauduttava tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi.

Hyvinvointilain 33 §:ssä säädetään pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksista. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaan lepoon. Pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniää. Pitopaikassa oleva eläin on voitava tarkastaa ja sitä on voitava hoitaa vaikeuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista.

Hyvinvointilain 35 §:ssä säädetään pitopaikan olosuhteista. Pykälän mukaan pitopaikan lämpötilan, ilman- tai vedenlaadun ja muiden ympäristöolosuhteiden on oltava siellä pidettävälle eläimelle sopivia. Ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan. Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja sitä voidaan hoitaa asianmukaisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan.

Hyvinvointilain 37 §:ssä säädetään pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Ryhmässä pidettävän eläimen on voitava väistää toista eläintä. Pitopaikan ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläinten hyvinvoinnille.

Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva lepopaikka. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

2 Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu yhteistyössä alan tutkijoiden ja sidosryhmien Hippos ry:n, Suomen Ratsastajainliiton, MTK:n ja SEY Suomen eläinsuojelun ry:n kanssa.

Maa- ja maa- ja metsätalousministeriö lähetti syksyllä 2023 ehdotuksen valmistelun pohjaksi taustakyselyn Hippos ry:lle ja Suomen Ratsastajainliitolle. Asiaa on käsitelty seura- ja harraste-eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokouksissa syksyllä 2023. Ehdotuksen sisältöä käsiteltiin Ruokaviraston järjestämässä sidosryhmätilaisuudessa joulukuussa 2023. Asian valmistelussa on konsultoitu Suomen Hevostietokeskus ry:tä. Lisäksi asiaa on valmisteltu sidosryhmätapaamisissa, SEY Suomen eläinsuojelu ry:n, Hippos ry:n, Suomen Ratsastajainliiton ja MTK:n kanssa vuoden 2024 alussa.

Asetusehdotus oli lausunnolla 30.4.2024 – 12.6.2024. Ehdotus esiteltiin 6.5.2024 kaikille avoimessa webinaarissa, johon osallistui yli 300 kuulijaa. Lausuntokierroksen jälkeen asetusehdotusta käsiteltiin keskeisimpien sidosryhmien kanssa kahdessa kokouksessa elokuussa 2024 sekä yhdessä kokouksessa joulukuussa 2024.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Hyvinvointilain mukaan hevosella tulee olla mahdollisuus tyydyttää sen fysiologiset tarpeet ja toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeita. Voidakseen tyydyttää kyseisiä tarpeitaan hevosella tulee olla mahdollisuus toisen hevosen seuraan, mahdollisuus riittävään liikuntaan, tarvittava määrä lepoa, riittävästi karkearehua (heinää, säilöheinää, nurmea) sisältävä riittävän usein toistuva ruokinta, riittävä ja puhdas juomavesi sekä riittävä ulkoilu. Hyvinvoinnin fyysisiin vaatimuksiin lukeutuvat myös vapaus sairauksista ja vammoista sekä tarpeen vaatiessa oikeus eläinlääkinnälliseen apuun.

Ehdotuksessa varmistettaisiin hevosten mahdollisuutta lajityypilliseen käytökseen laumaeläimenä usealla uudella vaatimuksella. Hevosella, aasilla ja näiden risteymällä tulee olla pitopaikassa lajitoveri. Lisäksi säädettäisiin alle kaksivuotiaiden hevosten yhteistarhaamisesta tietyin poikkeuksin.

Varusteiden osalta ehdotuksessa mm. kiellettäisiin imppauspannan käyttö muutoin kuin eläinlääketieteellisistä syistä. Lisäksi säädettäisiin hevosen suun, hampaiden ja kuolainalueen tarkastamisesta.

Ehdotuksella laajennettaisiin hevosten vedensantivaatimusta hyvinvointilain mukaisen pysyvän pitopaikan jatkuvan vedensantivaatimuksen lisäksi siten, että hevosella tulisi olla vettä jatkuvasti saatavilla sulan maan aikana myös muussa kuin pysyvässä pitopaikassa. Pakkasella hevosella olisi oltava vettä tarjolla kuuden tunnin välein.

Ruokinnan osalta uutena vaatimuksena säädettäisiin ajasta, jonka hevonen saa olla ilman karkearehua. Karkearehun saanti olisi järjestettävä siten, että paasto aika ilman karkearehua ei olisi yhtäjaksoisesti yli kuutta tuntia.

Uutena vaatimuksena ehdotettaisiin vähimmäispinta-aloja uusille talleille hevosten tarhoihin. Uusien tallirakennusten yhteydessä tarhojen pinta-alan tulisi olla vähintään 300 m². Lisäksi isojen, yli 170 cm säkäkorkeudeltaan olevien hevosten, karsinoiden pinta-aloja esitettäisiin suurennettavaksi nykyisestä. Myös pihattojen pinta-alavaatimukset suurenisivat nykyisestä.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten ja uusien vaatimusten osalta on selvitetty niiden toteuttamismahdollisuuksia, vaikutuksia ja hevosten pitäjille aiheutuvia kustannuksia. Suomessa on noin 16 000 tallia, 74 300 hevosta ja ala työllistää yli 15 000 henkilöä. Karkeasti arvioiden puolet hevosista on ravihevosia, puolet ratsuja. Varsoja syntyy Suomessa vuosittain noin 3000. Ravikilpailuja järjestetään 42 raviradalla, joilla kilpailee vuosittain lähes 6 000 hevosta ja ponia. Ratsastusta harrastaa 160 000 suomalaista. Ratsastustallit ovat keskittyneet kaupunkien läheisyyteen.

Ehdotukseen sisältyisi vaatimuksia, joista voi aiheutua toimijoille kustannuksia. Ehdotukseen sisältyisi siirtymäaikat, jotka mahdollistaisivat toimijoiden varautumisen uusiin vaatimuksiin. Ulkotarhojen vähimmäispinta-ala koskisi vain uusia talleja ja pihattoja sekä rakennuksia, joissa ei ole pidetty hevosia edellisten kymmenen vuoden aikana, jos ne otettaisiin uudestaan käyttöön asetuksen voimaantulon jälkeen. Euromääräisiä kustannusvaikutuksia on arvioitu vain heinäautomaattien osalta. Kustannukset tallin pitäjille vaihtelisivat voimakkaasti tallin koosta, sijainnista ja nykyisin käytössä olevista ratkaisuksista riippuen, mutta osalla talleista ehdotus ei aiheuttaisi muutostarvetta nykyisiin rakenteisiin tai toimintamalleihin.

4.1 Hevosen tarhaus ja laiduntaminen

Ehdotuksen mukaan hevosella tulisi olla mahdollisuus päästä liikkumaan vapaasti tarhaan tai laitumelle päivittäin tiettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Hevosia tarhataan pääsääntöisesti tälläkin hetkellä Suomessa päivittäin. Toimijat, jotka eivät tarhaa hevosia päivittäin ovat poikkeus.

Ehdotuksessa ei esitetä tarhaukselle päivittäistä vähimmäisaikaa. Uusien tallien ja pihattojen yhteyteen rakennettaville tarhoille asetettaisiin vähimmäiskoko, jotta tallirakentamisessa huomioitaisiin myös hevosten tarhauksen vaatima tilantarve.

4.2 Hevosen juotto

Hyvinvointilain mukaan hevosella tulee olla jatkuvasti vettä saatavilla sen pysyvässä pitopaikassa. Ehdotuksen mukaan hevosella tulisi olla jatkuvasti vettä saatavilla myös muussa kuin pysyvässä pitopaikassa sulan veden aikaan. Pakkaskaudella tulisi hevoselle olla tarjolla vettä kuuden tunnin välein, jos vettä ei ole vapaasti saatavilla muussa kuin pysyvässä pitopaikassa.

Voidaan arvioida, että tälläkin hetkellä hevosilla on pääsääntöisesti tarhoissa jatkuvasti vettä saatavilla sulan veden aikaan. Osa toimijoista on järjestänyt jo nykyään juoksevaan veteen perustuvan juoton tarhoissa myös pakkaskaudella (lämmitettävät vesikupit). Osa toimijoista on hankkinut pakkaskautta varten lämpöeristetyt juoma-astiat, joiden käyttö voi perustua kantoveteen. Niiden pitopaikkojen osalta, joissa hevosten pakkaskauden juottoa tarhoissa ei ole järjestetty, ehdotuksesta voi aiheutua merkittäviä lisäkustannuksia, jos hevosia tarhataan pakkaskaudella pidempiä aikoja. Pakkaskauden juoton järjestäminen voi edellyttää investointeja lämmitettävien vesikuppien tai juoma-astioiden asentamiseksi tarhoihin.

Lämmitettävien vesikuppien asennuksesta aiheutuu itse vesikuppien hankinnan lisäksi mahdollisia maankaivu- ja asennuskustannuksia. Kaikilla talleilla lämmitettävien vesikuppien asentaminen tarhoihin ei ole mahdollista esimerkiksi tontista ja tarhojen sijainnista johtuen. Talleille voi koitua vaatimuksesta myös tarve järjestellä toimintoja tai tarhoja siten, että talviaikainen vedenjako esimerkiksi mönkijällä on mahdollista aurattavia kulkuväyliä myöten. Jotta tarhaus aika voisi olla pidempi kuin kuusi tuntia, tulisi vettä olla saatavilla jossain vaiheessa päivää siten, että vettä olisi saatavilla kuuden tunnin välein.

4.3 Hevosen ruokinta

Ehdotuksen mukaan hevosen ruokinta tulisi olla järjestetty siten, että hevonen ei olisi ilman karkearehua (heinää, säilöheinää, nurmea) yli kuutta tuntia yhtäjaksoisesti. Huolimatta siitä, että liian pitkät ruokintavälit altistavat hevoset stereotyyppiselle käyttäytymiselle ja mahahaavalle, hevoset ruokitaan nykyään melko yleisesti siten, että ne ovat ilman karkearehua yön aikana jopa yhdeksän tuntia.

Aikaa, jolloin hevonen olisi ilman karkearehua, voitaisiin lyhentää tarjoamalla hevosille illalla runsaasti karkearehua ja ajoittamalla ruokinta siten, ettei ruokintaväli ei muodostuisi yön aikana liian pitkäksi. Hevosten syöntiaikaa voitaisiin myös pidentää erilaisilla ns. slowfeed laitteilla (esim. verkoilla ja laatikoilla), jotka hidastavat syöntiä. Slowfeed-laitteita on tarjolla hyvinkin edulliseen hintaan.

Heinäautomaatit olisivat varteenotettava keino järjestää karkearehuin saanti siten, että hevoset eivät joudu olemaan pitkään ilman karkearehua. Heinäautomaatin pääideana olisi tarjota hevoselle heinää helposti ja säännöllisesti ympäri vuorokauden. Laittevalmistajan tekemän laskelman mukaan 25 karsinan tallille asennettujen heinäautomaattien kustannus olisi noin 28 000 euroa. Työajan säästöä kertyisi laskelman mukaan kaksi tuntia päivittäin. Takaisinmaksuajaksi muodostuisi alle kaksi vuotta tyypillisellä työntekijän palkalla laskettuna.

Tuotantoeläinten pidossa on jo vuosikymmeniä ihmistyötä korvattu ottamalla käyttöön työtä säästävää tuotantoteknologiaa ja automaatiota. Sen sijaan hevosten hoidossa hyödynnetään nykyisellään huonosti automaation tuomia mahdollisuuksia. Heinäautomatteja voisi rakentaa melko edullisesti myös kotikonstein.

Vaatus on toteutettavissa myös tallin toimintatapoja muuttamalla. Joissain tapauksissa vaatimuksen toteuttaminen voisi vaatia iltakäynnin myöhästyttämistä tai aamuvuoron aikaistamista, mistä voi aiheutua lisääntyneitä työvoimakustannuksia.

4.4 Sosiaaliset suhteet

Mahdollisuus lajitoverin seuraan on keskeinen vaatimus hevosten hyvinvoinnille. Ehdotuksen mukaan hevosella tulisi olla näkö- ja kuuloyhteys toiseen hevoseen pysyvässä pitopaikassa sekä mahdollisuus päivittäiseen turpakosketukseen toisen hevosen kanssa karsinassa, pihatossa, tarhassa tai laiturilla. Tämä toteutuu pääsääntöisesti tälläkin hetkellä. Vaatimuksesta voitaisiin poiketa mm. eläinlääketieteellisestä syystä. Karsinoiden väliseinien yläosat ovat yleensä rakenteeltaan kalteria, mikä antaa mahdollisuuden turpakosketukseen. Koska hevosten yhteistarhaukseen liittyy merkittävä loukkaantumisen vaara, ehdotuksessa ei edellytetä hevosten yhteistarhausta alle kaksivuotiaita hevosia lukuun ottamatta. Niidenkin kohdalla voitaisiin vaatimuksesta poiketa, jos hevoset on kengitetty ja ne voivat vahingoittaa toisiaan.

Ehdotuksen mukaan varsoja ei saisi vieroittaa alle kuuden kuukauden ikäisinä. Tästä voitaisiin kuitenkin poiketa, jos poikkeaminen olisi perusteltua varsan kokonaishyvinvoinnin kannalta, tällöin vieroituksesta voitaisiin poiketa enintään 15 päivää. Eläinlääkärin arvion perustuen vieroittamisesta voitaisiin poiketa enemmän kuin 15 päivää. Tällä hetkellä varsat vieroitetaan Suomessa 4–6 kuukauden ikäisinä.

Ehdotuksesta aiheutuisi hevosten pitäjille pääsääntöisesti toiminnallisia muutoksia yksittäisissä tapauksissa, vaikutukset kohdistuisivat hevoskasvattajiin sekä toimijoihin, jotka pitävät varsapihattoja. Tavallisesti varsinkin suomenhevosvarsat syntyvät myöhemmin kesällä. Vieroitetut varsat kasvatetaan usein varsapihatoissa, jonne ne viedään kaksi tai useampi varsa kerrallaan, jolloin sopeutuminen laumaan on sujuvampaa. Kuuden kuukauden vähimmäisvieroitusikäraja siirtäisi myöhään syntyneiden varsojen siirtymistä pihattoon.

4.5 Karsinoiden kokovaatimukset

Ehdotuksessa asetettaisiin suurten hevosten (säkäkorkeus yli 170 cm) karsinoille aikaisempaa suurempi kokovaatimus. Vaatimuksella ei olisi isoa vaikutusta ravitalleihin, koska ravihevokset ovat pääsääntöisesti säkäkorkeudeltaan alle 170 cm. Lisäksi ehdotuksella lisättäisiin pihattojen kokovaatimuksia 20 %:lla.

Eläinten hyvinvointilaissa on säädetty siirtymäaika pilttuille 31.12.2027 saakka. Uusiin hyvinvointilain voimaantulon jälkeen rakennettuihin tai peruskorjattuihin rakennuksiin pilttuita ei ole saanut rakentaa.

Isoja hevosia pitävillä talleilla sekä pihattojen osalta vaatimus aiheuttaisi muutostarpeita. Karsinatalleilla isojen hevosten karsinoita pitää tarvittaessa suurentaa, jos ne ovat nykyisen lainsäädännön minimivaatimusten mukaisia. Vaatimuksesta aiheutuisi joillekin tallinpitäjille lisäkustannuksia. Isompien karsinoiden myötä samassa rakennuksessa voi olla tilaa vähäisemmälle hevosmäärälle, mikä myös heikentää toiminnan kannattavuutta. Vastaavasti pihatoissa vaatimus edellyttäisi nykyiseen verrattuna 20 % vähäisempää hevosmäärää, eli pihatossa, jossa nykyisten vaatimusten mukaisesti mitoitettuna saisi pitää 10 hevosta, saisi jatkossa pitää vain 8 hevosta. Vähentynyt hevosmäärä vähentää tallin pitäjien tuloja talleilla, joilla esimerkiksi tarjotaan täyshoitoa tai vuokrataan tiloja tai vastaavasti nostaa hevosen pitäjien kustannuksia. Vastaavasti isoja hevosia pitävillä ratsastuskouluilla tilavaatimuksella voi olla kustannusvaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

Lausuntoaika oli 30.4. - 12.6.2024 ja lausuntoja saatiin yhteensä 108. Lausuntopalautteen mukaan asetus sisältäisi paljon muutoksia. Asetuksen katsottiin parantavan hevosten luontaisten fysiologisten tarpeiden sekä käyttäytymistarpeiden huomioimista, mutta myös taloudelliset vaikutukset alan yrityksiin koettiin merkittäväksi vaikuttaen alan kannattavuuteen.

Lausunnoissa saatuja huomioita varusteisiin liittyvistä kysymyksistä kuten turpahihnan kireydestä, kuolainvaurioiden havaitsemisesta ja imppauspannasta käytiin läpi sidosryhmien kanssa ja asetusesitystä muokattiin jatkovalmistelussa lausuntopalautteen perusteella. Lausuntopalautteen pohjalta myös vaatimusta hevosten päivittäisen turpakosketuksen osalta täsmennettiin. Juoma-automaattien virtausnopeusvaatimusta alennettiin lausuntopalautteen perusteella kahdeksasta litrasta minuutissa kuuteen litraan minuutissa. Talviaikaisen vedensaannin todettiin lausuntopalautteessa olevan tärkeä, mutta haastavasti toteutettavissa oleva vaatimus ja aikarajaa veden tarjolla olosta nostettiin neljästä tunnista kuuteen tuntiin. Lausunnoissa tunnistettiin lisäksi riski hevosten ulkoiluajan vähenemisestä pakkaskauden aikaisen vedensaantivaatimuksen johdosta. Palautteissa todettiin myös karkearehupaaston rajoittamisen kuuteen tuntiin aiheuttavan sekä työ- että mahdollisesti myös laitekustannuksia.

Tarhakoon lausunnon olleessa asetusluonnoksessa esitetty minimivaatimus olisi voinut lausuntopalautteen perusteella ohjata tallirakentamista pois taajamien asuinkeskusten alueelta ja siten heikentää näillä alueilla yrittämisen edellytyksiä sekä pidentää matkoja harrastuksen pariin. Lausuntopalautteen perusteella ulkotarhojen kokovaatimusta on pienennetty ja myös erilliset vaatimukset tarhan koosta, mikäli aitaukseen käytetään sähkölankaa, on jätetty pois. Osassa lausunnoissa toivottiin minimikokoa kaikille tarhoille, myös vanhoille talleille siirtymäajalla. Karsinoiden ja pihatoiden kokovaatimuksista todettiin, että niistä aiheutuu kustannuksia. Kaikkia rakenteellisia muutoksia varten lausunnoissa toivottiin riittäviä siirtymäaikoja.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Ehdotusta sovellettaisiin hevosiin, aaseihin ja muuleihin. Ehdotuksen soveltamisalaan eivät kuuluisi, sirkukset eikä koe-eläinlaitokset. Sirkukset olisivat vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa soveltamisalan ulkopuolella ja sirkushevosiiin sovellettaisiin vain eläinten hyvinvointilakia. Koe-eläinlaitos soveltamisalan ulkopuolella olisi muutos voimassa olevaan asetukseen. Koe-eläinten hyvinvoinnista säädetään laissa koe-eläinten suojelusta (497/2013) sekä asetuksessa tieteellisiin tai opetukseen käytettävien eläinten suojelusta (564/2013). Asetusta sovellettaisiin eläintarhoissa pidettäviin hevoseläimiin, jotka eivät ole eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia koskevan asetuksen 2/EEO/2003 tarkoittamia luonnonvaraisia eläinlajeja.

2 § Määritelmät

Pykälässä määriteltäisiin tarkemmin keskeiset ehdotuksessa käytettävät termit. Pykälän 1 kohdan mukaan tallilla tarkoitettaisiin rakennusta, jossa hevosia pidetään joko yksittäiskarsinoissa tai ryhmäkarsinoissa. Pykälän 2 kohdan mukaan pihatolla tarkoitettaisiin tilavaa hallimaista rakennusta tai rakennuksen osaa, jossa hevosia pidettäisiin ja joka tarjoaisi hevosille kuivan makuutilan ja vapaan ulkoilumahdollisuuden. Pihatto voisi olla myös rakennuksen osa, esimerkiksi joissain talleissa on sekä karsinoita sisältävä osa, että pihatto-osa.

Pykälän 3 kohdan mukaan tarhalla tarkoitettaisiin aidattua ulkoaluetta, johon hevonen päästetään liikkumaan vapaasti, mukaan lukien laidunalueet, jossa hevoset ulkoilevat kasvukauden ulkopuolella.

3 § Käsittely, kielletyt ja sallitut välineet

Hevosten käsittelyn yleisistä vaatimuksista säädetään eläinten hyvinvointilain 6 ja 12 §:ssä. Välineistä, laitteista ja aineista säädetään hyvinvointilain 17 §:ssä ja kielletyistä välineistä hyvinvointilain 18 §:ssä. Hevosille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä säädetään valtioneuvoston asetuksella 1165/2023.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin varsan totuttamisesta käsittelyyn varhaisella iällä. Kun hevonen totutettaisiin käsittelyyn varsasta lähtien, sen kouluttaminen ja käsittely myöhemmin olisi sille vähemmän stressaavaa.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin hevosen kytkeminen kuolaimista. Hevonen pakoeläimenä voi vauhkoonuessaan riuhtaista voimakkaasti, jolloin kuolaimista kytkeminen voisi vaurioittaa sen suuta ja leukaa. Hevosen sitomisessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että hevonen sidotaan päitsistä/riimusta ja kiinnitys olisi tarvittaessa nopeasti irrotettavissa. Lisäksi momentissa kiellettäisiin hevosen jalkojen sitominen, poikkeuksena astutusliinojen käyttö astutuksen, siemennyksen tai eläinlääketieteellisen tutkimuksen tai toimenpiteen yhteydessä. Astutusliinoja käytetään estämään hevosen potkiminen taaksepäin, jotta se ei vahingoita astutuksen yhteydessä oria tai toimenpidettä takaapäin suorittavaa ihmistä.

Lisäksi pykälän 3 momentissa kiellettäisiin imppauspantaan käyttö. Imppauspanta (puunpurijan panta) on hevosen kurkun ympärillä käytettävä panta, joka voi olla teräsvahvistettu. Imppaus on hevosen stereotyyppistä käytöstä, jossa se ottaa ilmaa ruokatorveensa ja tukeutuu samalla hampaillaan esimerkiksi tarhan aitaan tai ruokakuppiin, minkä takia käytöstä kutsutaan myös puunpuremiseksi. Imppauspanta estää hevosta toteuttamasta tätä käyttäytymismallia. Tutkimuksissa on havaittu, että hevosen veren kortisolipitoisuus (stressi) nousee, kun sillä on imppauspanta. Stereotyyppisen käyttäytymisen estäminen

voisi johtaa siihen, että hevonen suorittaa käyttäytymismuotoa korostetun paljon tilaisuuden saatuaan. Impppauspannalla hoidettaisiin oiretta, mutta varsinaiseen käytöksen syyhyn sillä ei vaikutettaisi. Impppauspannan käyttöä on perusteltu sillä, että se voi ehkäistä mahaan kulkeutuvan ilman aiheuttamia kaasuahtyja. Impppaaminen voi lisätä riskiä tiettyjen ähkytyyppien ilmenemiseen. Kun impppaus on muodostunut hevoselle tavaksi, se saattaa sitä tehdä, vaikka alkuperäinen syy toiminnolle olisi poistunut. Impppauspantaa voitaisiin käyttää eläinlääketieteellisestä syystä, jos muilla hevosen hyvinvointia parantavilla toimenpiteillä ei saataisi impppausta hallittua.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin hevosen kielen sitomisesta. Hevonen saattaa nostaa kielen kuolainten päälle. Kuolaimen päällä oleva kieli voi painua ohjista vedettäessä kurkkuun ja tukkia hengitysteitä. Kielen alla oleva kuolain tuottaa hevoselle tarpeetonta kipua. Tämän estämiseksi ravihevojen kieli voidaan joutua sitomaan. Sitomiseen tulisi käyttää materiaalia, joka ei aiheuta kudonvaurioita eikä häiritse verenkiertoa, esimerkiksi kangasta tai nahkaa. Kielen sitomisen olisi oltava lyhytaikaista, eli kielen sitomista voitaisiin käyttää vain lyhyen harjoituksen tai kilpailusuorituksen aikana.

Pykälän 5 momentin mukaan hevosen varusteiden tulisi olla hevoselle sopivat, ehjät ja puhtaat. Hyvinvointilain 17 § mukaan eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden tulisi olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saisi aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Esimerkiksi turpahihna ei saisi olla liian kireä. Liian kireä turpahihna voi estää hevosta kieltä liikuttamalla tai suuta avaamalla lievittämästä kuolaimen paineen aiheuttamaa epämukavuutta. Liian kireä turpahihna voi aiheuttaa myös merkittävän paineen hevosen päähän, estää hevosen suun rentoutumisen ja aiheuttaa stressiä hevoselle. Hevosen iho on herkkä, joten huonosti sopivat, likaiset tai rikkiinäiset varusteet lisäisivät riskiä hankaumille. Sopivalla varusteella tarkoitetaan sopivan kokoista varustetta, mutta myös oikein sovitettua ja käyttötarkoitukseensa soveltuvaa varustetta. Rikkoutuneet varusteet voisivat myös lisätä tapaturmien riskiä, joten rikkoutuneita varusteita ei saisi käyttää. Rikkoutuneet varusteet olisi viipymättä korjattava tai vaihdettava ehjiin. Lisäksi varusteet tulisi pitää puhtaana ja huollettuna.

Ehdotetut säännökset olisivat uusia.

4 § Hevosen hoito

Hevosen hoitoon käytettävien laitteiden toimivuuden tarkastamisesta säädetään hyvinvointilain 22 §:ssä ja 35 §:ssä. Hevosen hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavista tiloista säädetään hyvinvointilain 38 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan hevonen olisi rokotettava tarvittaessa ja hevosen loishäädöstä olisi huolehdittava. Säännös olisi uusi. Säännös olisi ohjaava ja tarvittavilla rokotuksilla viitataan rokotuksiin yleisten sairauksien ehkäisemiseksi, joille hevoset todennäköisesti altistuvat kulloisenkin epidemiologisen tilanteen mukaan. Hevonen on lajina herkkä jäykkäkouristukselle, joten säännöllistä jäykkäkouristusrokotusta voitaisiin pitää kaikille hevosille tarpeellisenä niiden hyvinvoinnin turvaamiseksi. Nykytietämyksen mukaan hevosten systemaattista loislääkitystä ei pidetä perusteltuna, vaan loishäätö perustuu näytteiden tutkimiseen ja tallikohtaiseen suunnitelmaan.

Lisäksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin hevosten hampaiden tarkastamisesta ja hoidosta. Säännös olisi uusi. Suun tutkimus ja hoito tulisi tehdä säännöllisesti eläinlääkärin toimesta. Eläinlääkärin tekemä hammastarkastus sisältää pään ja koko suun alueen tutkimisen suunavaajaa ja hyvää valaistusta käyttäen, tarvittaessa hevonen on rauhoitettava. Hevosen hampaat eivät kulu joka kohdasta yhtä paljon, jolloin niihin muodostuu teräviä reunoja ja piikkejä, joiden tasoittamiseksi hevosen hampaita voi olla tarve raspata. Terävien piikkien aiheuttamat haavat ovat kivuliaita. Nykykäsityksen mukaan hevosen hampaita ei tarvitsisi raspata rutiininomaisesti, mutta raspauksen tarve tulisi arvioida säännöllisesti suututkimuksen perusteella. Hevosen suussa ja hampaissa esiintyy myös paljon erilaisia sairauksia ja purennan ongelmia, joiden

toteamiseksi säännöllinen suun ja hampaiden tarkastus olisi tarpeen. Hammashoito voi ennaltaehkäistä monia ongelmia kuten ähkyä, syömisongelmia tai kuolainten käyttöön liittyviä ongelmia. Hampaisiin liittyvät kiputilat saattavat olla myös ajossa tai ratsastuksessa ilmenevien käytösongelmien taustalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hevosen kavioiden hoidosta vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa, lisäksi olisi ohjaava säännös kavioiden puhdistamisesta. Hevosen kaviot tulisi puhdistaa säännöllisesti, jotta havaittaisiin kavion pohjaan mahdollisesti kiinni jääneet kivet tai esineet tai muut poikkeamat kuten vertymät. Kengitetyllä hevosella kavioiden puhdistamisen yhteydessä voidaan todeta kengityksen kunto. Hevosen kaviot tulisi vuolla ja tarvittaessa kengittää noin 4–8 viikon välein. Kavioiden kasvaminen liian pitkäksi tai niiden liiallinen tai epätasainen kuluminen aiheuttavat hevoselle mm. kipua ja jalan asentovirheitä. Kavion kasvu on yksilöllistä ja kavion ja kengän kulumiseen vaikuttaa pohja, jolla hevonen oleskelee ja liikkuu. On tärkeää, että hevosen kavioiden hoito aloitetaan jo nuorena varsana, jotta varsan jalka-asennot ja jalkojen luusto kehittyvät normaalisti ja varsa oppii käsittelyyn. Liukkaalla kelillä hevosen kengät olisi varustettava hokeilla tai muilla liukastumisen estävillä varusteilla. Hokiton, sileä kenkä liukkaalla alustalla altistaa hevosen tapaturmaiselle loukkaantumiselle. Kengätön kavio pitää paremmin liukkaallakin alustalla, mutta myös kengättömillä hevosilla voidaan käyttää tarvittaessa liukastumista estäviä kavion päälle kiinnitettäviä bootseja tai vastaavia varusteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hevosen kuolainalueen tarkastamisesta. Säännös olisi uusi. Suun etuosan vauriot ovat mahdollisia hevosilla, joilla käytetään kuolaimia. Vaurioiden havaitsemiseksi hevosen hoidosta vastaavan henkilön tulisi tarkastaa hevosen kuolainalueen kunto säännöllisesti. Kuolainalueeseen, joka tarkastuksessa tulisi huomioida, kuuluu suupielen ulkopuoli, suupielen sisäpuoli, hammasloman ikenet, posken etuosan limakalvot sekä kielen etuosa, jotka voidaan tarkastaa ilman suunavaajaa. Tarkastuksessa olisi hyvä käytäntö käyttää hyvää valaistusta. Koska kuolaimiin liittyvät suuvauriot (eri asteiset haavat ja mustelmat) ovat yleensä suun sisäpuolella eivätkä aina vuoda verta suun ulkopuolelle, niitä ei voida havaita ilman erillistä suun tarkastusta. Suun etuosan ja kuolainalueen tarkastus ei vaadi eläinlääketieteellistä osaamista, vaan vastaava osaaminen, jolla haavat ja vauriot muualla hevosessa voidaan tunnistaa riittävästi.

Kuolainalueen haavat ja ruhjeet vaihtelevat hyvin lievistä erittäin vakaviin. Kuolainalueen vaurioiden luokitteluun on käytössä useita eri asteikoita eikä luokittelu siten ole vakiintunutta. Hyvinvointilain 17 § mukaan eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Jos varuste aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä, hyvinvointilain nojalla tällaisen välineen käyttö on lain tasolla kielletty. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että havaittaessa tarkastuksessa vaurioita kuolainalueella, on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin vaurioiden ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi. Suuvaurion asteen mukaan tämä voisi tarkoittaa kuolainten välttämistä, kunnes vaurio on parantunut. Kyseessä voisi olla myös esimerkiksi kieleen puremisen estäminen, sopivamman varusteen käyttö, ohjaspaineen tai pään asennon korjaaminen kuolainta käytettäessä vaurion paranemisen mahdollistamiseksi ja uusiutumisen ehkäisemiseksi. Tarvittaessa olisi kutsuttava eläinlääkäri tekemään suun tarkastus ja annettava eläinlääketieteellistä hoitoa hyvinvointilain 23 §:n mukaisesti.

5 § Sosiaaliset suhteet

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vaatimuksesta tarjota hevoselle mahdollisuus näkö- ja kuuloyhteyteen pysyvässä pitopaikassa sekä päivittäiseen turpakosketukseen toisen hevosen kanssa karsinassa, pihatossa, tarhassa tai laitumella. Säännös olisi tarkempi kuin nykyisessä asetuksessa, jossa edellytetään hevosen sosiaalisten kanssakäymisen tarpeiden huolehtimisesta päivittäin. Lajitoverin seura on hevosen lajityypillisen käyttäytymisen ja hyvinvoinnin kannalta keskeinen vaatimus. Luonnossa hevoset elävät lähes aina yhdessä toisten hevosten kanssa. Sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistavan talliympäristön on todettu kohentavan hevosen hyvinvointia. Sosiaalisten kontaktien puute aiheuttaa hevosilla apatiaa ja

stressiä sekä altistaa hevosen stereotyyppiselle käyttäytymiselle. Koska pykälän 1 momentissa käytetään käsitettä hevonen, sillä tarkoitetaan myös hevosen ja aasin risteymää, jolla tulisi olla näkö- ja kuuloyhteys hevosen, aasin tai hevosen ja aasin risteymän kanssa karsinassa, pihatossa, tarhassa tai laitumella.

Pykälän 2 momentin mukaan aasilla tulisi olla näkö- ja kuuloyhteys toiseen aasiin pysyvässä pitopaikassa sekä mahdollisuus päivittäiseen turpakosketukseen toisen aasin kanssa karsinassa, pihatossa, tarhassa tai laitumella. Aasille on muita hevoseläimiä tärkeämpää, että lajitoverina on nimenomaan aasi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lyhytaikaisesta poikkeuksesta, joka voisi johtua tarhausjärjestelyistä, hevosen liikuttamisesta, kilpailu- tai valmennusmatkasta tai vastaavasta syystä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poikkeamismahdollisuudesta tilanteessa, jossa tallilla joudutaan luopumaan yhdestä tai useammasta hevosesta ja hevonen jäisi yksin. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos kahden hevosen tallilla toinen hevonen kuolisi. Hevosta ei kuitenkaan saisi pitää yksin pidempään kuin 12 viikkoa, missä ajassa sille olisi hankittava toinen hevonen kaveriksi tai järjestettävä paikka tallilta, jossa on muita hevosia.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin poikkeamismahdollisuus eläinlääketieteellisestä syystä.

Lisäksi pykälän 6 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta turpakosketuksen osalta orien, eläinlääkärien toimitilojen, karanteenien ja siittoloiden sekä kilpailu- ja valmennustapahtumien osalta. Orit saattavat käyttäytyä rajusti ja vahingoittaa itseään, etenkin jos vieressä on toinen ori tai tallissa on kiimassa olevia tammoja. Tällöin niiden turvallisuuden varmistamiseksi niitä ei olisi tarpeen päästää turpakosketukseen toisten hevosten kanssa. Eläinlääkäreiden toimitiloissa, karanteenitalleissa, siittoloissa ja kilpailu- ja valmennustapahtumissa sosiaalisten turpakosketuksen rajoittaminen voisi olla tarpeen tarttuvien tautien leviämisen estämiseksi sekä lääkeainekontaminaation välttämiseksi.

6 § Lisävaatimukset varsojen sosiaalisille suhteille

Pykälän 1 momentissa asetettaisiin varsan vieroitukselle kuuden kuukauden vähimmäisikä. Varhainen vieroitus emästä aiheuttaa riskin varsan hyvinvoinnille. Luonnollisissa olosuhteissa maidosta vieroittuminen tapahtuu 9 - 11 kuukauden iässä. Lisäksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin varsan vieroittamisesta asteittain. Säännös olisi uusi. Asteittainen vieroitus lievittäisi vieroituksen aiheuttamaa stressiä ja muistuttaa tamman luontaista tapaa vieroittaa varsa. Varhainen vieroitus lisää hevosilla läheisriippuvuutta ja kasvattaa vatsahaavan riskiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuus poiketa varsan hyvinvoinnin kannalta perustellusta syystä ja jos varsa on kehitystasoltaan valmis vieroitettavaksi. Poikkeama voisi olla kuitenkin enintään 15 päivää. Lisäksi 1 momentissa säädetystä voitaisiin poiketa eläinlääketieteellisestä syystä, eli eläinlääkäriin tekemän arvion perusteella tamman tai varsan hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tällainen tilanne voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos varsan emä kuolisi ja sijaisemaa ei olisi saatavilla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hevosten yhteistarhauksesta, kun kyseessä on alle 24 kk ikäiset hevoset. Säännös olisi uusi. Hevosten yhteistarhaukseen liittyy hevosten loukkaantumisen riskiä, joten 1 momentissa säädetystä vaatimuksesta voitaisiin poiketa, jos hevoset ovat kengitettynä ja on vaarana, että ne potkivat toisiaan. Kengitys lisää loukkaantumisriskiä yhteistarhauksessa, etenkin käytettäessä hokkikenkiä.

Hyvinvointilain 20 § mukaan, jos eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Jos eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään erityistä

huomiota on kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin.

Yhteistarhaus toimii hevosilla yleensä hyvin, kun tarhataan toisilleen tuttuja hevosia ja tilaa on riittävästi. Nuorten hevosten pitäminen muiden hevosten seurassa olisi tärkeää, jotta hevosten sosiaaliset taidot kehittyvät. Leikkiminen on nuoren hevosen lajityypillistä käyttäytymistä. Nuorten hevosten tarhaaminen ja laiduntaminen vanhempien hevosten seurassa kehittäisi niiden sosiaalisia taitoja ja edesauttaisi niiden pärjäämistä laumassa vanhempana.

7 § Ruokinta ja juotto

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin veden saannista. Pykälän mukaan juoma-automaatteja käytettäessä tulisi automaatissa veden virtausnopeuden olla vähintään kuusi litraa minuutissa. Säännös olisi uusi. Optimaalisena virtausnopeutena voidaan pitää kahdeksan litraa minuutissa. Liian matala automaattikuppien veden virtausnopeus heikentää hevosen vedensaantia. Vesiautomaatteja on usean tyyppisiä, tavanomaisimmin niissä on uimuri, joka säätelee veden virtausta kuppiin. Myös juoma-altaissa veden tuloa säätelee uimuri. Hevosilla käytetään myös juomakuppeja, joissa vesi tulee kuppiin, kun hevonen painaa turvallaan kupissa olevaa osaa.

Hyvinvointilain 21 §:n mukaan hevosen pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa hevonen viettää pääosan ajastaan. Pykälässä edellytettäisiin, että hevosella olisi vettä jatkuvasti tarjolla myös muussa kuin pysyvässä pitopaikassa. Silloin kun vesi muussa kuin pysyvässä pitopaikassa sääolosuhteiden vuoksi jäätyisi, hevosilla tulisi olla vettä saatavilla vähintään kuuden tunnin välein. Säännös olisi uusi. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että sulan veden aikaan hevosella tulee olla koko ajan vettä saatavilla karsinassa, pihatossa, tarhassa tai laitumella. Jos pihatosta olisi vapaa kulku tarhaan, pysyvän pitopaikan vapaa vesi olisi käytettävissä riippumatta siitä, onko juomapiste tarhassa vai pihatossa.

Talvella veden jäätyessä vapaasta vedensaannista voitaisiin poiketa tarjoamalla hevoselle vettä kuuden tunnin välein. Mikäli veden saannista huolehdittaisiin talvella viemällä vesi määräajoin tarhaan, olisi vesi hyvä jättää hevosen saataville eristettyyn juoma-astiaan. Lämmin vesi pysyy jonkin aikaa sulana, joten jätettäessä vesi hevosen saataville, se voitaisiin tarjota harvemmin kuin kuuden tunnin välein. Kuusi tuntia olisi maksimiaika veden loppumisesta tai jäätymisestä seuraavaan veden tarjoamiseen.

Hevosen vedentarve vaihtelee mm. rehun saannista, säätilasta, liikunnasta, karvapeitteestä ja fyysisestä kunnosta riippuen. Elimistön ylläpitoon hevoselta kuluu noin viisi litraa vettä sataa elopainokiloa kohti päivässä. Täysikasvuinen, keskiraskasta työtä tekevä keskikokoinen hevonen tarvitsee vettä noin 40 litraa päivässä. Hevosen elimistö voi kuivua liiaksi esimerkiksi stressistä tai paljosta liikunnasta johtuen. Veden puute lisää hevosella ähkyriskiä ja elektrolyyttitasapainohäiriöitä. Hevosella on suolistossa iso vesireservi, jota se alkaa käyttää, jos vettä ei ole saatavilla. Janon tunne voi mennä ohi, jos hevonen ei saa vettä, kun sitä janottaa. Tämä lisää riskiä hevosen liian vähäiseen vedensaantiin tarpeeseen nähden.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin riittävää karkearehun (heinän, säilöheinän, säilörehun, nurmen tai oljen) saantia. Hevonen tarvitsee karkearehun kuiva-ainetta vähintään 1,2 - 1,5 kg/100 elopaino kg. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös vähimmäisajasta, jonka hevonen saisi olla ilman karkearehua. Säännös olisi uusi.

Hevonen on kehityshistorialtaan laiduntava aroeläin ja kasvinsyöjä, jonka ruuansulatusjärjestelmä on kehittynyt ottamaan ravintoa tasaisen jatkuvasti vastaan. Luonnonvaraiset hevoset ruokailevat suurimman osan valveillaoloajastaan, jopa 17 tuntia vuorokaudesta. Hevosen pureskellessa karkearehua muodostuu sylkeä, joka neutraloi vatsalaukkua. Liian pitkät karkearehun ruokintavälit voivat altistaa hevosen

vatsahaavalle ja stereotyyppiselle käyttäytymiselle. Vatsahaavaa todetaan hevosilla nykyään yleisesti, mutta ruokintavälin pituuden vaikutuksesta vatsahaavan syntyyn ei ole yksiselitteisiä tutkimustuloksia. Riittävän usein toistuva karkearehun saanti on keskeistä hevosen lajityypillisen käyttäytymisen toteutumisen kannalta. Suositusten mukaan hevonen ei tulisi olla päiväsaikaan ilman karkearehua yhtäjaksoisesti yli neljää tuntia.

Vapaan heinäruokinnan ongelmana voi olla hevosten lihominen. Hevosten ylipainoa voidaankin pitää nykyään merkittävänä hevosten hyvinvointiongelmana. Ylipainoisilla hevosilla tulisi ensisijaisesti vähentää kerta-annosten kokoa ja hidastaa syömistä. Karkearehun lyhyt ruokintaväli voitaisiin järjestää heinäautomaattien tai ns. slow-feed laitteiden (verkkojen) avulla. Heinäautomaattien käytöllä voitaisiin samanaikaisesti järjestää tiuhempi karkearehun jako ja vähentää hevosten hoidon sitovuutta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuus poiketa 1 ja 2 momentissa säädetyistä juotto- ja ruokintavaatimuksista eläinlääketieteellisistä syistä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin juoma- ja ruokintapaikkojen määrästä silloin kun hevoset ovat laumassa. Jos ryhmäkarsinassa ja pihatossa ruokitaa hevosia, kaikkien hevosten on mahdolltava yhtä aikaa syömään. Ruokailutilanteeseen liittyy riski, että hevoset käyttäytyvät toisiaan kohtaan aggressiivisesti, jolloin on tärkeää tarjota kaikille mahdollisuus päästä syömään omaan paikkaansa. Lisäksi 4 momentissa säädettäisiin juomapaikkojen määrästä pihatossa. Pihatossa tulisi olla juoma-automaatteja vähintään yksi jokaista alkavaa kymmenen hevosen ryhmää kohden. Jos käytettäisiin juoma-astioita, olisi niitä oltava vähintään yksi alkavaa 20 hevosta kohden kuitenkin siten, että juoma-astioita on yli 10 hevosen ryhmälle oltava vähintään kaksi. Juoma-astioita on oltava isommalle laumalle riittävästi, jotta myös lauman alempiarvoisilla hevosilla on mahdollisuus käydä juomassa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin ruokinta- ja juoma-astioiden puhtaanapidosta. Hevosten ruokinta- ja vesiastiat likaantuvat käytössä. Likaantunut ruokinta-astia, johon on jäänyt rehuntahteita, voisi toimia kasvualustana haitallisille mikrobeille. Likaantunut vesi voisi vaarantaa hevosen terveyden ja vähentää juomista.

8 § Hevosten hyvinvoinnista huolehtiminen

Sairaana tai vahingoittuneen eläimen eristämisestä muista eläimistä tarvittaessa säädetään hyvinvointilain 23 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa edellytettäisiin, että kaikki hevoset mahtuisivat yhtäaikaan talliin tai pihattoon. Pykälän mukaan riittävästä kuivutuksesta tulisi huolehtia. Hevosen tulisi pysyä puhtaana ja lisäksi makuupaikan tulisi olla riittävän pehmeä, jotta hevosen iho ei rikkoontuisi tai kuluisi karvattomaksi. Esimerkiksi kintereiden tai muun ihoalueen karvattomat alueet kertovat riittämättömästä kuivutuksesta pidemmällä aikajaksolla, kun iho hankautuu lattiaa vasten hevosen mennessä makuulle, maatesa tai noustessa ylös. Säännös on voimassa olevaa sääntelyä tarkempi.

Hyvinvointilain 35 § säädetään, että ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan. Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että tarhassa tulee olla säänsuoja, jos hevosia ei voida ottaa tarhasta tai laitumelta sisälle talliin tai laitumelta pihattoon olosuhteiden vaatiessa. Kysymykseen voisi tulla tilanne, jossa hevosten hoidosta vastaava henkilö ei olisi päiväsaikaan paikalla hevosten pitopaikassa tai sen lähistöllä eikä näin ollen voisi tarvittaessa ottaa hevosia sisälle. Olosuhteilla tarkoitettaisiin huonoja sääolosuhteita kuten erityisen kovaa tai pitkään jatkuvaa sadetta, vaarallisen voimakasta tuulta tai voimakasta auringon paahdetta kovalla helteellä. Myös hyönteisten poikkeuksellisen runsas esiintymä voisi olla syy ottaa hevoset sisälle. Säänsuojan tai sisälle talliin ottamisen tarpeeseen vaikuttaisi myös hevosten loimitus ja huonojen

olosuhteiden kesto. Säänsuoja vähentää loimituksen tarvetta ja loimettomuus puolestaan edistää hevosen mahdollisuutta luontaiseen ihon hoitoon esim. piehtaroidessa ja laumatoverin rapsuttaessa. Pihatossa hevoset voivat lähtökohtaisesti itse kulkea tarhan ja sisätilojen välillä ja voivat valita mieluisamman oleskelupaikan. Säännös olisi täsmällisempi kuin voimassa olevassa asetuksessa.

Säänsuojassa tulisi olla katos ja vähintään kaksi seinää. Katoksen tarkoitus on suojata hevosia sateelta ja kovalta auringon paahteelta. Seinien tarkoitus on suojata tuulelta ja kaksi seinää mahdollistaa säänsuojan rakentamisen siten, että hevosten on mahdollista hakeutua suojaan tuulen suunnan vaihtuessa. Mikäli puusto toimisi säänsuojana, sen tulisi niin ikään suojata sekä sateelta että tuulelta.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin lisäksi, että hevosella tulisi olla mahdollisuus päivittäiseen lepoon makuultaan. Säännös olisi uusi. Mikäli tarhassa on säänsuoja, jossa on kuivitettu makuualusta, on hevosen mahdollista levätä makuultaan myös tarhassa. Hevosen voi olla mahdollisuus levätä makuultaan tarhassa tai laitumella myös, mikäli sää on lämmin ja sateeton. Jos hevonen ei voisi levätä riittävästi tarhassa tai laitumella, se olisi otettava talliin tai pihattoon lepäämään. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos tarhassa ei olisi kuivaa makuupaikkaa, jolloin hevosta ei voisi pitää jatkuvasti tarhassa ympäri vuorokauden, vaan sille olisi annettava mahdollisuus lepoon tallissa. Säännös olisi uusi. Vaikka hevonen voi nukkua seisaaltaan tai makuultaan rintansa päällä, syvää REM-unta varten sen on pystyttävä lepäämään kyljellään maaten. Riittävä uni on tutkimusten mukaan merkittävä hyvinvoinnin osatekijä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa velvoitteesta ryhtyä toimiin havaittaessa epäkohtia tai puutteita hevosen hyvinvoinnissa tai pitopaikassa.

9 § Hevosten tarhaus ja laiduntaminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hevosten päivittäisestä mahdollisuudesta liikkua vapaasti tarhassa tai laitumella. Säännös olisi uusi. Liikuntaa maneesissa vapaana ei katsottaisi riittäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan vaatimuksesta voitaisiin poiketa eläinlääketieteellisestä syystä, joksi voitaisiin katsoa esimerkiksi hevosen jalkavamma, kilpailu- ja valmennustapahtumien aikana sekä poikkeuksellisten sääolosuhteiden vuoksi. Vapaalle ulkoilulle ei säädettäisi minimiaikaa. Poikkeukselliseksi sääolosuhteeksi voitaisiin katsoa esimerkiksi vaarallisen voimakas myrsky.

Hevosella on sisäsyntyinen tarve liikkua. Liikunnan tarve vaihtelee hevosen iän, sukupuolen ja fyysisen kunnon mukaan. Hevosen tarhaus tarjoaisi sille mahdollisuuden liikkua vapaasti ulkona ilman kuormaa. Hevosen runsas seisottaminen tallissa voisi altistaa hevosen stereotyyppiselle käyttäytymiselle ja ähkylle. Pitkä, yli 14 tunnin sisällä pito vuorokaudessa lisää hevosen pelokkuutta ja aiheuttaa liikunnan tarpeen patoutumista. Mahdollisuus tarkkailla ympäristöä vähentää hevosen stressiä. Vapaana elävät hevoset liikkuvat laiduntaessaan ja siirtyessään ruoka- ja juomapaikkojen välillä. Ratsastus tai ajo eivät poista hevosen vapaan ulkoilun tarvetta, jonka tyydyttäminen on tärkeää hevosen psyykkiselle hyvinvoinnille. Hevosen hyvinvointia edistää tarhassa myös raitis ulkoilma. Talli-ilman pölyisyys altistaa hevosia hengitystiesairauksille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hevosen pitämisestä tarhassa tai laitumella tilapäisesti kytkettynä vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa. Tällöin hevosta ei saisi jättää valvomatta. Kyseessä voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa hevonen sidottaisiin kiinni lyhytaikaisesti laitumella tai tarhassa hoitotoimenpiteiden ajaksi.

10 § Laitumia ja tarhoja koskevat vaatimukset

Pykälän 1 momentin mukaan laitumien ja tarhojen aitarakenteiden tulisi olla hevoselle turvalliset eikä niissä saisi käyttää piikkilankaa. Esimerkiksi aidoissa olevia ulkonevia nauloja tai teräviä reunoja ei pidettäisi turvallisena. Aitauksen tulisi olla helposti havaittavissa, jotta hevonen ei juoksisi niitä päin ja loukkaisi

itseään. Aitauksissa ei myöskään saisi olla teräviä tai ahtaita kulmia, koska tällaisissa paikoissa hevonen voi helpommin loukata itsensä ja useamman hevosen ollessa samassa aitauksessa, ahtaassa tai terävässä kulmassa toisen hevosen väistäminen voi olla vaikeaa. Säännös vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevaa asetusta.

Pykälän 2 momentin mukaan tarhan pohjan tulisi olla hevoselle turvallinen. Lisäksi tarhassa tulisi olla vähintään yksi kohta, jossa hevonen voisi seistä niin, että sen kaviot eivät uppoa liettyneeseen maa-ainekseen. Säännös olisi tältä osin uusi. Tarhaa ei voi pitää turvallisena, jos sen pohja upottaa voimakkaasti, tarhan pohja on jäänyt hyvin epätasaiseksi tai tarhan pohja on liukas. Hevoset altistuvat ihotulehduksille ja kaviosairauksille, jos ne joutuvat seisomaan mutaisessa tarhassa niin että koko kavio uppoaa mutaan. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin lannan ja rehuntähteiden keräämisestä tarhasta riittävän usein. Tarhoihin kertyvä lanta aiheuttaa tarhojen liettymistä, ravinnepäästöjä ympäristöön sekä lisää loisten leviämistä. Tarhojen pohjien kunnosta huolehtiminen on näin ollen myös hevosten hyvinvoinnista huolehtimista. Hyvä käytäntö olisi kerätä lanta ja rehuntähteet pienistä tarhoista päivittäin.

Pykälän 3 momentin mukaan aasilla on oltava laitumella ja tarhassa aina rakennettu säänsuoja. Aasi on tutkimusten mukaan hevosta huominkin sopeutunut kosteisiin olosuhteisiin, ja ne käyttävät säänsuojaa enemmän kuin muut hevoseläimet. Säänsuoja on tarjottava aaseille ympäri vuoden ja kaikkien lauman aasien tulee mahtua säänsuojaan yhtä aikaa. Säännös olisi uusi.

Pykälän 4 momentissa tarhan koolle säädettäisiin minimikoko 300 m² uusien, asetuksen voimaan tulon jälkeen rakennettavien talli- ja pihattorakennusten yhteydessä. Säännös olisi uusi. Vaatimuksen myötä uusien tallien rakentamisessa tulisi huomioida myös hevosten tarhojen vaatima tilantarve. Vaatimusta sovellettaisiin myös rakennuksiin, joissa ei ole pidetty hevosia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kyseessä olisi tarhan minimikoko. Säädöksessä ei otettaisi kantaa, kuinka montaa hevosta 300 m² kokoisessa tarhassa voisi pitää. Tutkimuksen mukaan hevosen laitumen koko 330 m² hevosta kohti vähentää aggressioita ja tapaturmia, tällöin hevosilla on riittävästi tilaa väistää toisiaan. Pitkänomainen tarha antaa hevoselle paremmin mahdollisuuden liikkua kaikissa askellajeissa kuin neliön muotoinen tarha.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin poikkeamismahdollisuus 4 momentissa säädetystä sairastarhojen osalta. Esimerkiksi jalkavammoista toipuvan hevosen on tärkeää päästä ulkoilemaan, mutta vamman paranemisen vuoksi sen liikkumista voi olla tarpeen rajoittaa tarjoamalla mahdollisuus ulkoiluun pienemmässä tarhassa.

11 § Tallin ja pihaton ja niihin liittyvien tilojen yleiset vaatimukset

Pykälässä säädettäisiin tallin ja pihaton yleisistä rakenteista ja olosuhteista. Hyvinvointilain 35 §:ssä säädetään pitopaikan (tallin ja pihaton) valaistuksesta ja melutasosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä asetusta vastaavasti, että hevosen ulottuvilla olevien pintojen käsittelyyn ei saisi käyttää aineita, jotka voisivat aiheuttaa hevoselle myrkytyksen tai muuta vaaraa hevosen hyvinvoinnille. Tallin ja pihaton seinien sisäpintojen olisi myös oltava helposti puhtaana pidettäviä. Hevoset voivat nuolla ja purra seiiniä ja muita rakenteita, joihin ne ulottuvat, siksi sellaisten alueiden pintakäsittelyssä tulee käyttää vaarattomia aineita. Sisäpintojen tulee olla helposti puhtaana pidettäviä, jotta esimerkiksi tautitilanteessa talli voidaan pestä pintojen puhdistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sähköjohtojen ja muiden hevoselle vahingoittumisen vaaraa aiheuttavien välineiden ja laitteiden sijoittamisesta turvallisesti. Säännös on vastaava kuin voimassa olevassa asetuksessa. Esimerkiksi sähköjohdot ja valaisimet eivät saisi olla hevosen ulottuvilla. Vesikupit ja ruokintalaitteet tulisi sijoittaa siten, että hevonen ei voisi jäädä niiden ja karsinan rakenteiden väliin kiinni esimerkiksi jalastaan. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin hyvinvointilain 31 §:ssä säädettyyn ammattimaisten ja laajamittaisten toimijoiden varautumisvelvollisuuteen liittyen siitä, minkälaisiin

toimenpiteisiin on ryhdyttävä varautumiseksi. Varautumissuunnitelman tulisi olla kirjallinen ja sen tulisi koskea hevosen hyvinvointia uhkaavia häiriötilanteita tulipalojen, sähkökatkosten tai muiden häiriötilanteiden aikana. Muu häiriötilanne voisi olla esimerkiksi hevosten hoidosta vastaavan sairastuminen, eläintautitilanne tai vakava luonnonilmiö kuten tulva, joka vaurioittaa pitopaikkoja. Suunnitelmassa voisi olla esimerkiksi eläinlääkärin ja muiden tarpeellisten henkilöiden yhteystiedot sekä suunnitelmat veden- ja ravinnon turvaamiseksi häiriötilanteiden sekä tulipalon varalta. Ohjeiden tulisi olla sellaiset, että myös muu henkilö kuin hevosten päivittäisestä hoidosta vastaava pystyy ohjeiden mukaan turvaamaan hevosten hyvinvoinnin häiriötilanteessa, jos hevosten päivittäisestä hoidosta vastaava henkilö ei olisi paikalla. Varautumissuunnitelma tulisi pitää ajan tasalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyistä sääntelyä vastaavasti tallin ja pihaton seinien ja lattian kunnossa- ja puhtaanapidosta, käytävien turvallisuudesta sekä lisäksi säädettäisiin uutena vaatimuksena siitä, että tallissa tai pihatossa tulisi olla luonnonvaloa. Käytävien tulisi olla sellaiset, että hevonen pääsee esteettä liikkumaan ja liukastumisen vaara tulisi olla mahdollisimman vähäinen. Hevosen olisi tarpeen mahtua kääntymään käytävällä tarvittaessa. Lattiamateriaalin valinnassa tulisi kiinnittää huomiota liukkauteen ja tarvittaessa esimerkiksi betoni olisi karhennettava liukastumisen estämiseksi. Käytävillä käytetään myös erilaisia kumimattoja ja päällysteitä, joiden sopivuuteen tulee kiinnittää huomioita. Luonnonvalo on tärkeää hevosten fyysiselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä asetusta vastaavasti haittaeläinten torjunnasta.

Pykälän 5 momentissa olisi karsinoiden ja pihattojen tilavaatimusten osalta viittaus liitteeseen.

12 Tallin ja pihaton ilmanvaihto

Pykälässä säädettäisiin tallin ilmanvaihdosta. Ilman hiilidioksidi-, ammoniakki- tai pölypitoisuudet eivät saisi nousta hevosille haitallisen korkeiksi, säännös on vastaava kuin voimassa olevassa asetuksessa. Kaasujen pitoisuuksille ei asetettaisi raja-arvoja. Lämpöeristeryssä tallissa tulisi myös huomioida ilman kosteus. Hyvä sisäilma on merkittävä hevosen hyvinvoinnin osatekijä. Hiilidioksidipitoisuus kertoo ilmanvaihdon tehokkuudesta. Eläinsuojien normaalioloissa hiilidioksidipitoisuus on 500 - 3000 ppm, minkä ei katsota aiheuttavan terveysvaaraa ihmisille eikä eläimille. Ammoniakkia vapautuu talli-ilmaan virtsasta ja lannasta. Ammoniakki heikentää limakalvojen vastustuskykyä ja pitkittyneen ammoniakkialtistuksen on todettu altistavan hevosia keuhkokuumeelle. Kuivikkeen laatu ja puhtaus, tallin ilmanvaihto, lämpötila ja kosteus vaikuttavat ammoniakkipitoisuuteen. Ruotsin eläinsuojelunormeissa on käytetty ammoniakkipitoisuudelle raja-arvoa 10 ppm. Orgaaninen pöly altistaa hevosta sekä allergisille että tartunnallisille hengitystiesairauksille sekä aiheuttaa paikallista ärsytystä. Pölyä sisäilmaan tuottavat kuivikkeet, rehu ja eläimet. Ruotsissa hevosille on ollut käytössä orgaaniselle pölylle raja-arvo 10 mg/m³. Ilmankosteus lämpöeristämättömissä talleissa seuraa ulkoilman kosteutta. Lämpöeristetyissä talleissa ilmankosteus voi riittämättömän ilmanvaihdon seurauksena nousta korkeaksi, jolloin haitallisten mikrobien kasvu lisääntyy kosteuden tiivistyessä sisäpuolisiin rakenteisiin. Liiallinen kosteus voi vaurioittaa tallin rakenteita ja altistaa lahoamiselle.

13 § Pihattoa koskevat erityisvaatimukset

Pykälässä säädettäisiin pihattoa koskevista vaatimuksista. Säännös olisi uusi. Pykälän 1 momentin mukaan pihatossa tulisi olla kiinteä pohja, katto ja neljä maahan ulottuvaa, tuulelta suojaavaa seinää. Kiinteä pohja tarkoittaisi valettua pohjaa, maapohjaa ei katsottaisi kiinteäksi pohjaksi. Pihaton oviaukko olisi varustettava tarvittaessa tuulensuojalla. Pihatossa voi olla yksi tai useampi oviaukko. Pihatoissa tulisi erityisesti huomioida lauman alempiarvoisten hevosten hyvinvointi siten, että niillä olisi tilaa kulkea sisälle ja ulos.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että makuutilan tulisi olla sellainen, että kaikilla hevosilla olisi mahdollisuus maata kyljellään samanaikaisesti. Kyljellään makaamisen on todettu tutkimuksissa olevan hevoselle tarpeen syvän unen mahdollistamiseksi. Pihaton tulee tarjota riittävän kokoinen kuiva makuualue kaikkien pihatossa pidettävien hevosten yhtäaikaiseen lepäämiseen.

14 § Voimaantulo

Asetuksen ehdotettaisiin tulevan voimaan vuoden 2026 alusta.

15 § Siirtymäsäädökset

6 §:n 1 momentin säännöksen velvollisuudesta, jonka mukaan varsaa ei saa vieroittaa alle puolen vuoden ikäisenä säädettäisiin viiden vuoden siirtymäaika, jotta hevoskasvattajat ja varsoille talli- ja pihattopaikkoja tarjoavat eläintenpitäjät voisivat sopeuttaa toimintansa ja rakenteensa ehdotettuun muutokseen. Muutos aiheuttaa osalla talleista sen, että varsat ovat syntymätalleilla aiempaa pidempään, etenkin kasvattajilla, joilla on ollut tapana vieroittaa varsat syksyllä laidunkauden päätyttyä ja viedä ne pihattoon sisäruokintakauden alkaessa. Tämä vaatii osalla talleista tilamuutoksia, jotta etenkin myöhemmin kesällä syntyneille varsoille on riittävästi tilaa emänsä kanssa tallissa tai pihatossa myös myöhemmin syksyllä ja talvella.

7 §:n 1 momentissa säädettävälle velvollisuudelle, jonka mukaan hevosella on oltava vettä saatavilla kuuden tunnin välein silloin, kun vesi muussa kuin pysyvässä pitopaikassa sääolosuhteiden takia jäätyy, tulisi toiminnassa oleville talleille viiden vuoden siirtymäaika, jotta eläintenpitäjät pystyisivät järjestämään hevosten tarhat ja tallin toiminnan sellaiseksi, että säädettyä velvollisuutta olisi mahdollista noudattaa. Osalla talleista tämä vaatii talviaikaisen ulkojuottojärjestelmän rakentamista, mistä voi seurata merkittäviä kustannuksia.

Vastaavasti 7 §:n 2 momentissa säädettävälle velvollisuudelle järjestää karkearehun saanti siten, ettei hevonen ole ilman karkearehua yhtäjaksoisesti yli kuutta tuntia tulisi toiminnassa oleville talleille viiden vuoden siirtymäaika, jotta eläintenpitäjät pystyisivät toteuttamaan tarvittavat rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset velvoitteen noudattamiseksi. Jos velvoitetta ei voida noudattaa työvuorojärjestelyin, vaatii se osalla talleista heinäautomaattien tai vastaavien järjestelmien asentamista.

10 §:n 4 momentin vaatimusta ulkotarhan koosta sovellettaisiin uusien tallien ja pihattojen lisäksi sellaisiin rakennuksiin, jossa ei ole pidetty hevosia yli 10 vuoteen.

Asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan talliin ja pihattoon, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen asetuksen voimaantuloa, sovellettaisiin liitteen kohdan 1 vaatimuksia säkäkorkeudeltaan yli 170 cm olevien hevosten karsinoiden osalta kymmenen vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta. Voimassa olevassa asetuksessa (588/2010) sisäkorkeudelle ja karsinoiden ja pihaton koolle asetettu siirtymäaika on päättynyt 1.1.2014. Osa talleista on tehnyt voimassa olevan asetuksen mukaiset muutokset tiloihin vasta siirtymäajan loppupuolella, eli noin kymmenen vuotta sitten. Karsinarakenteet kestävät tavanomaisessa käytössä yleensä vähintään 20 vuotta. Siirtymäajan ajan noudatettaisiin voimassa olevan hevosasetuksen mukaisia karsinoiden kokovaatimuksia.

Asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan pihattoon ja pihattoon, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen asetuksen voimaantuloa, sovellettaisiin liitteen kohdan 1.2 vaatimusta pihattojen vähimmäiskoosta viiden vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta. Siirtymäajan ajan noudatettaisiin voimassa olevan hevosasetuksen mukaisia pihaton kokovaatimuksia.

Asetuksen voimaan tulon jälkeen rakennettaviin uusiin ja peruskorjattaviin talleihin ja pihattoihin sekä niiden osiin sovellettaisiin kuitenkin kaikilta osin uuden asetuksen vaatimuksia.

Liite

Liitteessä säädettäisiin karsinoiden ja pihattojen kokovaatimuksista. Karsinoiden kokovaatimukset säilyisivät nykyisellään hevosilla, joiden säkäkorkeus on alle 170 cm. Sen sijaan tätä suuremmilla hevosilla kokovaatimus kasvaisi. Hevosten lepotutkimuksissa tehtyjen havaintojen mukaan isojen hevosten (säkäkorkeus >160 cm) yksittäiskarsinan nykyinen minimikokovaatimus (9 m²) ei ole riittävä.

Makuuasentoon pääseminen ja tarvittavan unen saanti edellyttävät, että eläimen makuupaikka on riittävän suuri, rauhallinen, vedoton ja kuivitettu. Liian pienessä karsinassa hevosen uni kärsii, mikä voi johtaa hyvinvointiongelmiin. Hevosen tulee voida nukkua vaivatta kyljellään ja sen tulee voida mennä makuulle ja nousta makuulta ilman, että karsinarakenteet sitä estävät. On todettu, että hevoset viettävät enemmän aikaa makuulla suuressa karsinassa. Ehdotuksessa ei ole otettu kantaa karsinan muotoon tai lyhimmän sivun mittaan, mutta mitoituksessa tulee huomioida pinta-alan lisäksi hyvinvointilain 33 § vaatimus siitä, että eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta.

Asetuksessa edellytettäisiin nykyistä suurempia pihattojen tilavaatimuksia siten, että täysikasvuisen hevosen tilavaatimus vastaisi yksittäiskarsinassa pidettävän hevosen tilavaatimusta.

Pihatossa pidettävien eri-ikäisten hevosten nykyinen tilavaatimus ei tutkimuksissa saatujen havaintojen perusteella riitä turvaamaan laumahierarkiassa alemmassa asemassa olevien yksilöiden mahdollisuutta riittävään lepoon. Liian pieni pihatto aiheuttaa muun muassa varsojen vuorottelua lepäämisessä, eikä pihaton koko siten tarjoa niille mahdollisuutta yhtäaikaan lepäämiseen lajitovereiden kanssa.

Lauman sosiaalinen arvoasteikko sekä mahdollinen kilpailu makuualueesta vaikuttavat ryhmässä pidettävien hevosten lepokäyttäytymiseen. Kuivitetun alueen koko vaikuttaa erityisesti laumahierarkiassa alhaalla olevien hevosten mahdollisuuteen levätä riittävästi.

Sisäkorkeus olisi vähintään hevosen säkäkorkeus x 1,5; kuitenkin aina vähintään 2,2 m. Jos karsina tai pihatto on vähimmäispinta-alaa suurempi, ylimenevältä osalta ei edellytetä säädettyä vähimmäiskorkeutta. Myöskään rakennuksessa normaalisti tarvittavia kantavia rakenteita, valaisimia, vesiputkia, ilmanvaihtoputkia tai muita vastaavia laitteita ei otettaisi huomioon sisäkorkeutta mitattaessa. Vähimmäiskorkeudesta voitaisiin poiketa enintään kaksi prosenttia.

7 Voimaantulo

Asetus esitettäisiin tulemaan voimaan 1.1.2026. Ehdotukseen sisältyy 15 § mukaiset siirtymäsäännökset.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen hevosten hyvinvoinnista.